

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Лиляна Иванова Русанова

на дисертационен труд на тема:

**„Баристри в комуникацията на социалния работник с близки на
потребители на социални услуги“**

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

по професионално направление 3.4 Социални дейности,

докторска програма „Социални дейности“ – Комуникационни и

поведенчески стратегии,

факултет по Педагогика на Софийски университет – „Св. Климент

Охридски“, катедра „Социална работа“

автор: Анна Михайлова Георгиева

**1. Данни за докторантурата, дисертацията, автореферата и
публикациите**

Съгласно Заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ № РД20-1120/ 28.06. 2019 г. Анна Георгиева е зачислен като редовен докторант по докторска програма „Социални дейности“ – Комуникативни и поведенчески стратегии, към катедра „Социална работа“. На основание на Заповед № РД - 20-1153 от 01.07. 2022 г. и в съответствие с чл. 74, ал.1, т. 1 от Закона за висшето образование и чл. 24, ал. 2 и ал. 6 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, чл. 63, ал. 3, и ал. 6 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ Анна Михайлова Георгиева е отчислена с право на защита с решение на Факултетен съвет на Факултет по педагогика от 28.06.2022 г., с Протокол № 15.

Анна Михайлова е представила седем публикации, свързани с темата на дисертационния труд, както и справка за наукометричните показатели, които

покриват минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 на ЗРАСРБ и съответно по чл. 24, ал. 1 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ (за образователната и научна степен „доктор“). Представена е автобиография, от която е видно, че Анна Георгиева притежава магистърска степен по психология от ВСУ „Черноризец Храбър“. Всичко това ми дава основание да преценя, че няма допуснати нарушения в процедурата и са изпълнени всички изисквания на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

На основание на решение на Факултетен съвет на Факултет по педагогика, Протокол № 15/28.06..2022 г. и съгласно Заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ е определен съставът на научното жури за провеждане на открита процедура за защита на дисертационен труд на Анна Михайлова Георгиева на тема „Барииери в комуникацията на социалния работник с близки на потребители на социални услуги“.

Дисертационният труд съдържа 2 глави с общ обем 196 страници, онагледени с 23 фигури и 6 таблици. Към дисертационният труд е приложен протокол за наблюдение за реализиране на теренно проучване, обхващащо две вида институции от резидентен тип, различаващи се по начина на финансиране. Авторовото изследване е подкрепено с дълбочинни интервюта с експерти от наблюдаваните институции, клиенти и техните близки. Разработеният инструментариум съответства на основната цел на дисертационния труд, а именно установяване на бариерите в комуникацията на социалния работник при взаимодействието му с потребителя на социалната услуги и неговите близки и позволява да се идентифицира влиянието на бариерите при създаване на доверие към предоставяната услуга. Специално бих искала да подчертая заслугата на Анна Георгиева за използвания инструментариум, чрез който се диференцират, систематизират и

типологизират често срещаните бариери в професионалната комуникация между социален работник и клиент. По този начин изследването има научен и практико-приложен характер, както и може да намери приложение при разработването на критерии, целящи повишаване на качеството на предлаганите услуги в България. По-конкретно чрез изследването се реализират поредица от задачи и се правят адекватни изводи, които от една страна очертават спецификата на комуникация при предоставянето на услуги от резидентен тип за хора в напреднала възраст, а от друга, анализират влиянието на бариерите в комуникацията, както и изграденото доверие към институциите за социални услуги.

Избраната методология на изследването позволява реализирането на сравнения между двата вида институции, което също придава значимост на разработения дисертационен труд. На тази основа са очертани основни изводи, свързани с идентифициране на специфичните бариери в комуникацията, техния комплексен характер, зависимостта им от институционалната и организационна среда, както и значението на професионалната подготовка на социалния работник. Практически основните изводи, направени в резултат на използвания инструментариум могат да послужат за обосноваване на нови подходи в обучението и реализирането на социалната работа в България.

За да реализира авторовото изследване и за да направи тези изводи докторант Георгиева концептуално изяснява особеностите на социалната комуникация през призмата на водещи модели и теоретични концепции. В уводната част на дисертационния труд се подчертава актуалността на изследвания проблем, ясно се посочва изследователската теза, целта, предмета и задачите на дисертационното изследване. Посочени са ограниченията на използвания инструментариум, като реализирания теоретичен обзор се позовава на 121 източника, обобщаващи натрупания опит както в България,

така и синтезиран от световната литература. Още с уводната част проличава личната съпричастност на докторант Георгиева и задълбоченото познаване на съществуващите проблеми в практиката в областта на комуникационните стратегии и модели. Реализираният теоретичен обзор позволява много ясно да се очертаят целите, предмета и задачите на изследването, а от там и да се изяснят спецификите на комуникацията като социално явление. Във втора глава е описан дизайн на емпиричното изследване. Идентифицирани са бариерите в общуването и са анализирани получените резултати, чрез което авторът демонстрира възможност за обработване на теоретична информация с цел извличането на нови данни. Интерпретацията на получените резултати изцяло кореспондира с предмета и обекта на изследване и демонстрира сериозен изследователски капацитет на докторанта. Цялостната конструкция на изследването е подчинена на вътрешна логика, създава впечатление за ясно определени цели и обосновани изводи.

Авторефератът отговаря на изискванията за подготвянето му и представя резултатите от проведените изследвания по темата на дисертацията. Представен е списък на публикациите на автора. Всички публикации са лично дело на автора и отразяват основните постановки в дисертационния труд. От предоставения списък на участия в научни форуми е видно, че докторантът е участвал в научни форуми, отнасящи се до дисертационния труд.

2. Научни приноси

В рамките на дисертационния труд и включените публикации се отличава очевидния приоритет да се разработи и реализира изследване относно бариерите в комуникацията между социалния работник и клиентите и техните близки в процеса на предоставяне на услуги от резидентен тип за възрастни хора. В автореферата са посочени 5 приноса, които могат да се групират по следния начин: *два научно-приложни и три с практическа*

приложимост. Като приемам изцяло формулираните от докторанта приносни моменти бих извела на преден план следните:

1) Изчерпателно проследяване на същността на социалната комуникация, водещи модели и теории, на чиято основа се обогатява професионалния облик на социалната работа.

2) Съобразявайки се със спецификата на наблюдаваните явления са систематизирани потенциалните бариери в професионалната комуникация на социалния работник.

3) Значителна тежест в търсенията на докторанта представлява реализираното изследване. По дизайн и подбрани методи, изследването позволява да се направят съществени изводи по отношение на типовете бариери, породени от комуникацията между професионалист и клиент в контекста на предоставяне на социални услуги за възрастни хора. Подобен род изследвания не са провеждани до сега в България, но позволяват да се установят механизми за саморегулация на поведението на професионалистите.

4) Реализираното изследване осветлява въпроси, свързани с различни бариери в процеса на общуване между професионалист и клиент, отчитащи доверието към институциите и индивидуалните специфики на участниците в процеса. Направените изводи са съществени по отношение на научнопрактическите проявления на професията социална работа и значимостта на професионалната подготовка на социалните работници в България.

5) Основавайки се на философията на социалната работа и най-вече на нейната способност да предизвика социална промяна цялостната разработка позволява да се търсят нови програми за обучение, които да насърчат развитието на комуникационни умения сред

професионалистите и да изградят нагласи за регулиране на поведението им при взаимодействие с клиентите в процеса на предоставяне на социалните услуги.

3. Заключение

Представеният за обсъждане и защита дисертационен труд е резултат от прецизно осъществено изследване, резултатите от което са със съществена теоретична и приложна значимост. Трудът е добре структуриран, изложението е последователно и логически непротиворечиво и демонстрира подчертания интерес и ангажираност на докторанта към изследваната проблематика.

Представените дотук обстоятелства ми дават основания с увереност да декларирам, че дисертационният труд притежава всички необходими качества на такъв тип научна разработка и предлагам на уважаемото жури да бъде присъдена на Анна Михайлова Георгиева научната и образователна степен „Доктор“.

22.08.2022 г.

/доц. д-р Лиляна Русанова/